

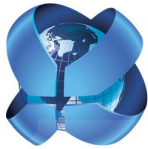
CUDRAS

Center for Universal Drug Researches
Approaches & Studies

فصلنامه خبری مخدري

تحليل آماری اخبار اینترنتی کشفیات مواد مخدر در ایران

CUDRAS

Center for Universal Drug Researches
Approaches & Studies

تحلیل آماری اخبار اینترنتی در حوزه کشفیات مواد مخدر در ایران

فصلنامه خبری مخدری

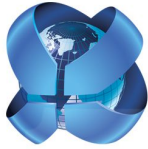

CUDRAS

Center for Universal Drug Researches
Approaches & Studies

هم‌اندیشی جهانی راه برتر (کادراس)

بهار ۱۳۹۹

CUDRAS

Center for Universal Drug Researches
Approaches & Studies

فهرست:

- مقدمه ۱
- اهمیت و اهداف فصلنامه ۲
- دیدگاه ها ۳
- نتایج رخدادهای جدید ۴
- تحلیل وقایع (مقایسه و نتیجه گیری) ۵
- آمار نامه ۶

مقدمه

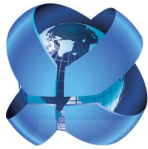
یکی از دشواری‌های تحقیق و مطالعه در حوزه مواد مخدر در کشورمان فقدان آمارنامه‌های دقیق از فعالیت‌های مخدری قاچاقچیان و تجمیع میزان کشفیات مواد براساس گزارش‌های رسمی است. موسسه پژوهشی کادراس به منظور پوشش دادن این خلأ اقدام به راه‌اندازی «فصلنامه خبری» کرده تا از یکسو آمار میزان کشفیات انواع مواد مخدر در ماه‌های مختلف را در کشور مستندسازی کرده و به صورت داده در اختیار علاقه‌مندان و نهادهای سیاست‌گذار قرار دهد.

این فصلنامه که در حال حاضر شاهد شماره نخست آن هستید به همت کارشناسان موسسه کادراس هر سه ماه یک‌بار منتشر خواهد شد و روندهای کشف و الگوهای مصرف در کشور را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد. در کنار سایر تولیدات موسسه مانند گزارش‌های راهبردی، مقالات تخصصی، اطلس‌های جامع مواد مخدر و جرایم سازمان یافته کشورها و مقالات مربوط به معرفی انواع با کارکردهای اجتماعی، «فصلنامه خبری کادراس» می‌کوشد بخشی از کمبودهای اطلاعاتی را در حوزه مواد مخدر پر کند و تحلیلی دقیق‌تری نیز از این آمارها به دست دهد.

چشم‌انداز کلانی که موسسه کادراس بدان می‌نگرد تکمیل پازلی براساس گزارش‌های موجود درباره کشفیات مواد است. وقتی یافته‌های فصل‌ها و سال‌های مختلف باهم مقایسه شود، روندهای کلی‌تر و بلندمدت‌تر را می‌توان پیدا کرد و تحول در هر کدام مشخصاً برای امر سیاست‌گذاری و ظرایف آن بی‌شک بررسی دقیق کشفیات مواد مخدر در کشور از چند جهت دارای اهمیت است. اولاً ایجاد چنین آمارنامه‌هایی فی‌نفسه دارای اهمیت است و این امکان را برای محققان و پژوهشگران و نهادهای تصمیم‌ساز فراهم می‌کند که برنامه‌ها و طرح‌های خود را به نحو احسن و براساس اطلاعات و داده‌های دقیق پیش ببرند. ثانیاً بررسی کشفیات مواد مخدر در بازه‌های زمانی متفاوت می‌تواند روندها و الگوهای سوء مصرف را تعیین و تحول آن را رهگیری کند. برای مثال اگر در جریان بررسی کشفیات شاهد افزایش کشف و ضبط محموله‌های مواد صنعتی باشیم، این امر حاکی از تحول فزاینده ذائقه مصرف‌کنندگان است و کشش بازار مصرف به سوی این دست مواد نشان می‌دهد. آگاهی از روندها و الگوهای مصرف برای سیاست‌گذاران اهمیت زیادی دارد و به آنها کمک می‌کند، سیاست‌های مقابله‌ای را به نحو هدفمندتر تنظیم کنند.

از سوی دیگر چنانچه مشخص شود قاچاقچیان به قاچاق ماده‌ای علاقه بیشتری نشان می‌دهند و میزان کشفیات آن افزایش پیدا کرده است، لازم است سیاست‌گذاران علل این جذابیت را مورد بررسی قرار دهند. این امر می‌تواند از عوامل مختلفی همچون افزایش تقاضای آن ماده خاص، جایگزینی یک ماده خاص در نتیجه افزایش قیمت سایر مواد، بکارگیری پیش‌سازهای جدید و کاهش قیمت تولید و ... سرچشمه بگیرد.

موسسه کادراس - تیرماه ۱۳۹۹

اهمیت و اهداف این فصلنامه

فصلنامه خبری کادراس با هدف بررسی مهم‌ترین اخبار در حوزه مواد مخدر و اعتیاد در کشور از پایان فصل بهار سال ۱۳۹۹ آغاز به کار کرده و همچنانکه از نام آن پیداست در بازه‌های زمانی فصلی به انتشار درخواهد آمد. این فصلنامه ضمن ارائه آمارهای پراهمیت برای پژوهشگران و محققان حوزه مواد مخدر و اعتیاد، سعی در تحلیل این آمار دارد. این فصلنامه می‌کوشد امکانات پژوهشی را برای دانشوران ایرانی یک گام به پیش برده و خلأ تجمیع اطلاعات در حوزه کشفیات مواد را پر کند. با توجه به انتشار فصلی این خبرنامه در صورتی که آمار کشفیات به صورت فصلی و سپس سالانه در کنار یکدیگر قرار بگیرد و امکان مقایسه برای محقق فراهم شود، می‌توان شکل‌گیری روندهای جدید را مورد بررسی و تحلیل قرار داد.

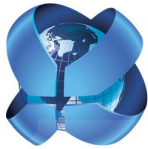
تحلیل وضعیت به خصوص کشورما به عنوان همسایه افغانستان و همچنین بخشی از مسیر موسوم به بالکان مستلزم استفاده از ظرفیت پژوهشگران و اندیشمندان مختلف علوم اجتماعی و انسانی برای مقابله با پدیده کشت، تولید و ترانزیت مواد مخدر است.

موسسه پژوهشی کادراس رسالت اصلی خود را کمک به تولید محتوای دسته اول و کارآمد برای نهادهای سیاست‌گذار و پژوهشگران و صاحب نظران از یکسو و نیز برای مخاطب عام از سوی دیگر می‌داند. در مورد نهادها و سازمان‌های تصمیم ساز، کادراس اقدام به تولید مقالات علمی، ترجمه و تألیف کتاب‌ها، اطلس‌های مواد مخدر کشورها و گزارش‌های راهبردی می‌کند. در ارتباط با مخاطب عام نیز این موسسه تولید محتوای علمی با رویکردی عامه پسندتر و منطقی‌تر از جمله معرفی انواع مواد و پیامدهای مصرف آن و تدوین اینفوگرافی‌ها و نیز مقالات کوتاه اینترنتی را در دستور کار خود قرار داده و نهایتاً این‌ها را در دو روی یک سکه می‌داند.

در چنین شرایطی به نظر می‌رسد بخش از محتوای تولیدی یک موسسه پژوهشی باید در راستای پر کردن خلأهای موجود در حوزه مورد نظر خود و در واقع تولید محتوای بنیادی باشد. از آنجاکه در حوزه مطالعات مواد مخدر در کشور شاهد برخی حلقه‌های مفقوده آمار و اطلاعاتی هستیم، اصلی‌ترین هدف از راه اندازی فصلنامه خبری کادراس پوشش دادن این فقدان است. اگرچه شاهد ارائه اطلاعات کلی و جسته و گریخته‌ای از سوی مسئولان در این زمینه هستیم، اما در مورد تجمیع آمار و تحلیل آن نیازمند داده‌های جدید هستیم.

کشف ۹۵۰ تن انواع مواد مخدر و روان گردان، کشف ۹۹۸ لیتر پیش‌سازهای غیرقانونی، ۷۳ درصد کشفیات کشور با انجام اقدامات اطلاعاتی و کشف ۷۶ درصد مواد مخدر و روان گردان‌ها در شرق و حاشیه شرق کشور، انهدام ۲۱۶۸ باند و گروه مواد مخدر، کشف ۱۰۷۴ قبضه سلاح سبک و سنگین، دستگیری بیش از ۴۰۰ هزار نفر از عوامل خرید و فروش و تهیه و توزیع مواد و افراد معتاد، توقیف و فروش اموال مصادره شامل ۲۵۶ باب املاک و ۱۲۷۳ دستگاه وسایل نقلیه متعلق به قاچاقچیان، بهره‌گیری از ۲۹۹۲ سازمان مردم‌نهاد در عرصه‌های پیشگیری، درمان، کاهش آسیب و صیانت اجتماعی، اجرای برنامه‌های پیشگیری در ۱۲۰۰ مدرسه (از ۱۱۰ هزار مدرسه کشور)، بهره‌گیری از ۴۰۰ کانون دانشجویی همیار سلامت روان در دانشگاه‌ها، تقویت برنامه‌های پیشگیری در محله‌های شهری و روستایی و زیر چتر قرار گرفتن حدود هشت میلیون نفر از آحاد جامعه، آموزش بیش از چهار میلیون نفر از والدین در عرصه پیشگیری و سبک‌فرزندپروری، ارائه خدمات درمانی در بیش از ۹ هزار مرکز درمانی و کاهش آسیب به حدود یک میلیون و ششصد هزار نفر از افراد دارای اختلال مصرف مواد، تقویت مرزهای دانش اعتیاد با انجام ۶۴ مورد طرح‌های پژوهشی کاربردی در ابعاد مختلف، حمایت از ۵۳ مورد پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشجویان، برگزاری نشست‌های تخصصی به منظور بررسی روند امر مبارزه در گام اول انقلاب اسلامی و تبیین راهبردهای آینده در گام دوم انقلاب اسلامی با حضور نخبگان علمی و اجرائی کشور و همچنین حضور جدی در مجامع منطقه‌ای و بین‌المللی و مطالبه‌گری از کشورها در عرصه دیپلماسی مبارزه با مواد مخدر. با توجه به پیچیده‌تر شدن جایگاه مواد مخدر و روان گردان‌ها، ضرورت تقویت مداخلات علمی از سوی مراکز علمی و دانشگاه‌ها و توجه مسئولان عرصه مبارزه در کلیه دستگاه‌ها به این نکته که «بدون پژوهش و مطالعه تصمیم‌گیری نمی‌ایم» بیش از پیش احساس می‌شود.

برای این منظور و در مجموعه پیش‌رو کوشیده‌ایم تا براساس گزارش مقامات و نهادهای رسمی در طول سه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ به جمع‌آوری آمار کشفیات و تحلیل آنها بپردازیم و امیدواریم با تداوم یافتن انتشار این مجموعه خدمتی هرچند کوچک به جامعه علمی و تصمیم‌سازان کشور کنیم.

دیدگاه ها

مبارزه با مواد مخدر و پدیده‌های آسیب‌زا یکی از آرمان‌های انقلاب اسلامی ایران به حساب می‌آید. از آنجاکه رشد و تعالی مادی و معنوی انسان به مثابه یکی از اهداف اصلی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ مطمح‌نظر رهبران انقلاب و مردم بوده، کلیه آسیب‌های اجتماعی و عواملی که مانع حرکت انسان می‌شود به عنوان پدیده‌های مضموم و ناپسند انگاشته شده است. انواع مواد مخدر و اعتیاد به آنها یکی از رایج‌ترین آسیب‌ها در جوامع بشری است. همچنین سازمان یافتگی فعالیت‌های قاچاقچیان و گروه‌های تبهکاری از یکسو باعث می‌شود نیاز به شدت عمل در برابر این پدیده به وجود بیاید و از سوی دیگر لزوم همکاری‌های بین‌المللی را تشدید می‌کند. پس از انقلاب اسلامی ابتدا کمیته‌های انقلاب اسلامی مسئولیت کنترل مصرف مواد مخدر در کشور را برعهده داشتند، اما به منظور تخصصی‌تر شدن مقابله و افزایش تأثیرگذاری آن نهایتاً در سال ۱۳۶۷ ستاد مبارزه با مواد مخدر به عنوان بازوی هماهنگ کننده و سیاست‌گذار تشکیل شد و با تصویب قانون جدید مبارزه با مواد مخدر، مقابله با این پدیده در کشور بیش از پیش شکل نظام مند و سازمان یافته به خود گرفت.

همچنین موقعیت ژئوپلیتیک ایران که در همسایگی با قطب تولید ۹۰ درصد مواد مخدر جهان از یکسو قرار دارد و از سوی دیگر قرار گرفتن در مسیر دروازه‌های اروپا باعث شده ایران هم به بازار مصرف مبدل شود و هم برخی مسیرهای ترانزیت از کشورمان عبور کند.

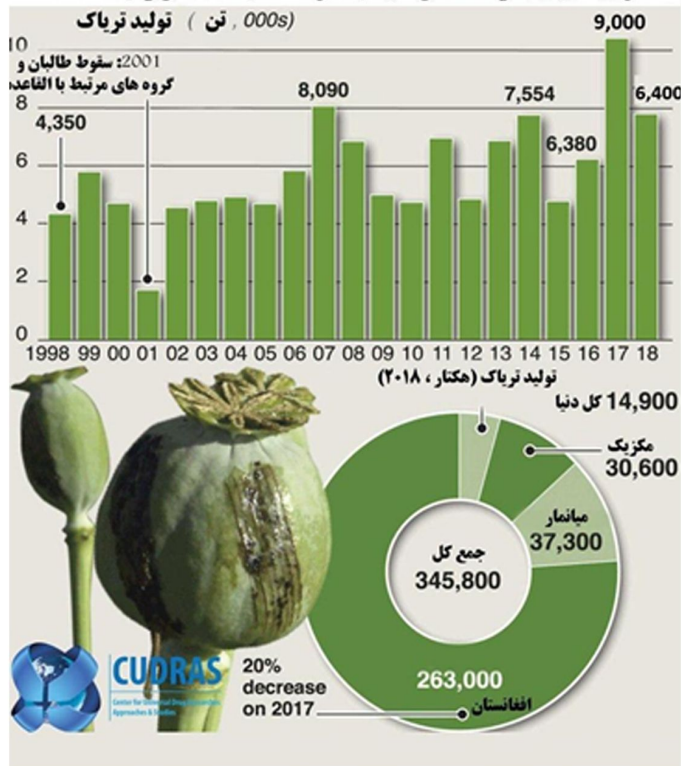
طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران کشت، تولید، توزیع و حتی حمل و مصرف مواد مخدر جرم انگاری شده و ارتکاب به آن مستلزم مجازات است. این دسته از قوانین که عمدتاً «مقابله با عرضه» از رهگذر «سزادهی» را مبنا قرار داده بخش بزرگی از ظرفیت نهادهای رسمی کشور را مصروف خود می‌کند. جمهوری اسلامی ایران در حوزه مقابله با عرضه مواد مخدر کارنامه قابل قبولی در جهان از خود برجا نهاده و نزدیک به ۲۰ درصد محموله‌هایی که از مرزهای ایران می‌گذرد را شناسایی و کشف می‌کند. رقمی که در جهان بسیار بالاست. همچنین گفته می‌شود که ۹۰ درصد تریاک و هروئین کشف شده در جهان توسط ایران کشف می‌شود.

از دهه ۱۹۷۰ به بعد کشت خشخاش در افغانستان روبه فزونی نهاد به صورت یک گرایش عمومی تر درآمد. وجود آب کافی و تقاضای بازار از یکسو و بروز خشکسالی در منطقه مثلث طلایی از سوی دیگر باعث شد، جایگاه افغانستان در این حوزه رفته رفته شاخص شد و از سال ۱۹۹۴ در جایگاه نخست جهان قرار گرفت. پس از آن افغانستان هر ساله ۹۰ درصد تریاک و هروئین جهان را تولید می‌کند. «اسکندر مومنی»، دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر در این ارتباط تصریح کرده: «تولید مواد مخدر در افغانستان در سال ۲۰۰۱ میلادی حدود ۲۰۰ تن بود اما بعد از گذشت حدود بیست سال، پنجاه برابر شده و به بیش از ۹ هزار تن رسیده است». بدین ترتیب جمهوری اسلامی ایران در خط مقدم مبارزه با مواد مخدر در جهان قرار دارد.

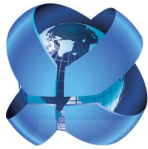
تولید جهانی تریاک

تولید جهانی تریاک طی دو دهه گذشته روند صعودی بلند مدت را دنبال کرده و در سال ۲۰۱۸ با ۲۵ درصد کاهش نسبت به سال گذشته به ۷۷۹۰ تن رسیده است.

نمودار فوق نشان می‌دهد ایران به درستی در خط مقدم مبارزه با مواد مخدر قرار دارد و در صورتی که موفق به مقابله موثر با این پدیده شوم نشود، امنیت و سلامت انسانی در جهان با تهدیدی آنی روبه‌رو خواهد شد. برخی افراد این دیدگاه را مطرح می‌کنند که ایران باید از طریق مذاکره با قاچاقچیان و باز کردن کریدوری برای عبور آنان از خاک کشور، احتمال رسوب آن درون قلمرو ایران را کاهش دهیم. اما چنین سیاستی نه تنها با آرمان‌های انقلاب اسلامی و شرع انور اسلام همخوانی ندارد بلکه با اصول انسانی فرادینی نیز در تضاد است. رویه عملی جمهوری اسلامی ایران نیز خلاف چنین رویکردی است.

جمهوری اسلامی ایران به گفته مقامات سازمان ملل و سازمان‌های بین‌المللی، نه در سطح شعار که با عمل خود با این پدیده مبارزه می‌کند. ایران با دادن حدود ۴ هزار شهید و ۱۵ هزار مجروح در این راه و نیز صرف هزینه‌های قابل توجه و چشمگیر، جایگاه بالایی در این مبارزه دارد. یکی از راه‌های مبارزه با این پدیده مقابله با نارکو تروریسم یا تروریسم مخدری است و ایران در چهار دهه گذشته با ثبت بیش از ۳۵ هزار مورد درگیری با گروه‌های تروریستی مخدری فعالیتی جدی در این راستا انجام داده است. طبق آمار ستاد مبارزه با مواد مخدر ما در طول پنج سال گذشته، روزانه ۶ درگیری مسلحانه با گروه‌های تروریستی مخدری انجام شده است. از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ نیروهای ایرانی نزدیک به ۳۷۰۰ تن انواع مواد کشف کرده‌اند. در برخورد با مواد مخدر صنعتی در پنج سال گذشته، ۹۵۴ کارگاه (که در ادبیات تولید مواد به آنها آشپزخانه گفته می‌شود) تولید شیشه منهدم شده و نزدیک به ۱۴ هزار ۵۰۰ کیلوگرم شیشه کشف شده است. همچنین در همین مدت بیش از هزار و ۱۰۰ تن انواع مواد پیش‌ساز را کشف کرده‌ایم. این همه نشانه حجم تلاش‌ها و اقدامات ایران در این مبارزه جهانی است.

با وجود اینکه از یکسو مبارزه با مواد مخدر امری جهانی و مستلزم همکاری‌های بین‌المللی است و از سوی دیگر به باور نهادهای بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران در خط مقدم این مبارزه قرار دارد، اما بسیاری از کشورهای غربی نه تنها کمکی به این مقابله نمی‌کنند، بلکه با وضع تحریم‌های ظالمانه‌ای امکانات تهران برای مبارزه با مواد مخدر را نیز محدود می‌سازند. پیامد مستقیم این امر افت کارایی مبارزه با قاچاقچیان و کارتل‌های مخدری است که نه تنها ایران، سایر کشورهای جهان نیز از آن زیان می‌برند.

در بررسی کشفیات مواد مخدر، سردار «ناصر اصلانی»، معاون مقابله با عرضه و امور بین‌الملل ستاد مبارزه با مواد مخدر با اعلام آخرین آمار کشفیات مواد مخدر توضیحاتی را به شرح ذیل ارائه نموده که بیانگر گسترش و افزایش ورود مواد مخدر به داخل کشور و نیز ترانزیت آن به سایر کشورها می‌باشد. وی آمار زیر را به تفکیک درباره کشفیات سال گذشته ارائه کرده است:

- در ۱۲ ماهه سال گذشته ۹۵۰ تن و ۵۲۵ کیلوگرم انواع مواد مخدر کشف گردیده که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۰ درصد رشد داشته است.

- ۸۰ درصد از مجموع مواد مخدر مکشوفه تریاک بوده که حدود ۷۶۱ تن و ۱۷۰ کیلوگرم بوده و ۲۲ درصد نسبت به مدت مشابه افزایش داشته است.

- ۸۹ تن از کشفیات در سال ۹۸ حشیش بوده و در مجموع نسبت به سال گذشته ۱۱ درصد کاهش داشته است.
- میزان کشفیات هروئین نیز ۲۲ تن و ۴۲۴ کیلوگرم بوده است که حدود ۶ درصد کاهش نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشته است.

- میزان کشفیات مرفین ۴ تن و ۹۶۹ کیلوگرم بوده و ۷ درصد افزایش نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشته است.

- میزان کشفیات شیشه ۱۶ تن و ۹۷۴ کیلوگرم بوده است که نسبت به سال گذشته ۲۰۸ درصد افزایش داشته است.

- سایر مواد مخدر مکشوفه ۳۵ تن و ۹۷۹ کیلوگرم بوده و ۱۳۹ درصد رشد نسبت به مدت مشابه در سال ۹۷ را داشته است.

- از مجموع کشفیات در سال ۹۸، ۸۶ درصد کشفیات توسط نیروی انتظامی، ۱۱ درصد توسط وزارت اطلاعات، ۳ درصد سازمان بسیج مستضعفین و سپاه، ۰.۰۳ درصد توسط کمرگ و یک صدم نیز توسط سازمان زندان‌ها صورت گرفته است.

- ۷۶ درصد کشفیات مواد مخدر در شرق و حاشیه شرق کشور بوده است و تنها ۲۴ درصد از کشفیات در استان‌های عمقی بوده. تلاش بر این است که در سال ۹۹ این ۷۶ درصد کشفیات را افزایش دهیم، چراکه هر چقدر بتوانیم از ورود مواد مخدر در نقطه صفر مرزی و در استان‌های شرقی و حاشیه شرق مسدود و جلوگیری کنیم، قطعاً توفیقات خوبی در خصوص مقابله با مواد مخدر در داخل کشور کسب خواهیم کرد.

همچنین سردار مسعود زاهدیان مشاور دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر در خصوص جهان شمول بودن معضل مواد مخدر نیز مطالبی بشرح ذیل عنوان نموده است:

- امروزه کم‌تر کشوری را در جهان می‌توان یافت که پدیده مواد مخدر و اعتیاد، مهم‌ترین دغدغه یا حد اقل یکی از مهم‌ترین مشکلات اجتماعی‌اش نباشد. هر ساله، مبالغ هنگفتی برای مبارزه با معضل اعتیاد و مواد مخدر هزینه می‌شود، ولی متأسفانه همچنان رقم باندهای قاچاق مواد مخدر و شمار معتادان رو به افزایش است.

- جمهوری اسلامی ایران به تنهایی ۷۶ درصد کشفیات جهانی تریاک، ۶۷ درصد کشفیات جهانی مرفین و ۱۷ درصد کشفیات جهانی هروئین را به خود اختصاص داده است. حدود ۳۵ میلیون نفر در سرتاسر جهان، از اختلالات مصرف مواد مخدر رنج می‌برند و نیازمند خدمات درمانی هستند.

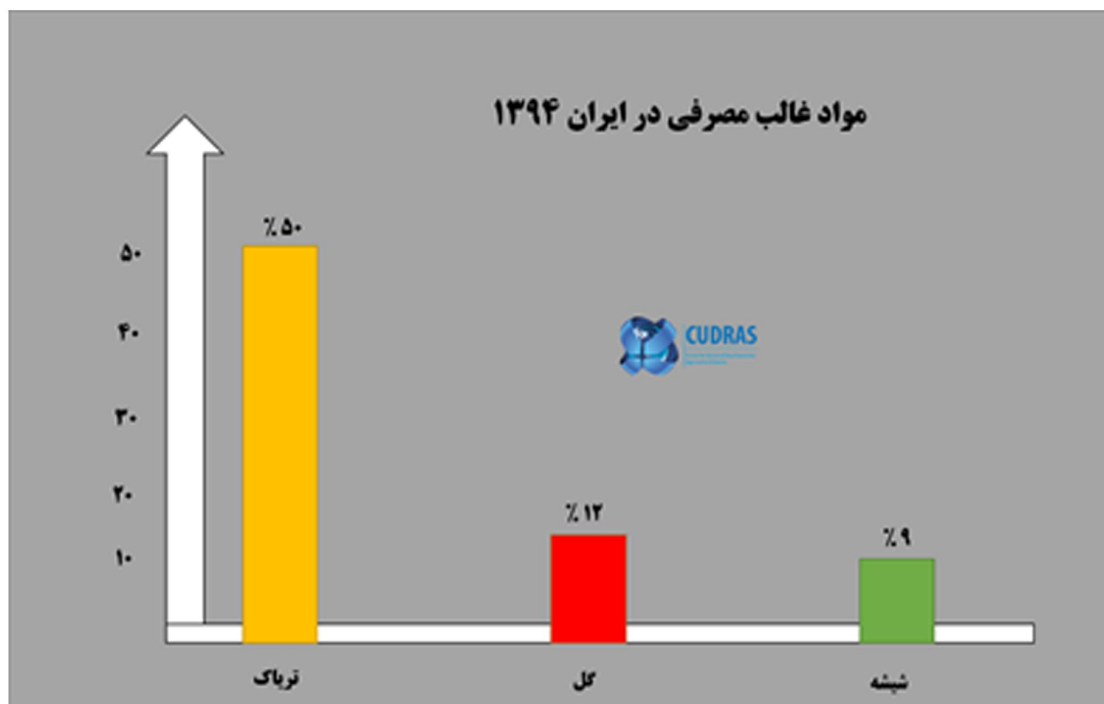
- تعداد مصرف‌کنندگان مواد شبه افیونی ۵۶ درصد بیشتر از تخمین‌های قبل است، در جهان ۱۱ میلیون نفر در سال ۲۰۱۷ مواد مخدر تزریق کرده‌اند که از این تعداد بیش از ۴ میلیون نفر مبتلا به ویروس اچ آی وی و بیش از ۵ میلیون نفر مبتلا به هیپاتیت C هستند.

- در سال ۹۸ مسئولان کشور اعلام کردند برخلاف تلاش‌های شبانه روزی ایران در راستای مبارزه با مواد مخدر هیچ‌کدام از کشورهای اروپایی سهم خود را در حوزه مبارزه با مواد مخدر پرداخت نکرده‌اند و به نحوی ایران در این زمینه دست تنها است همچنین تحریم‌ها سبب شده است تا برای تکمیل تجهیزات مقابله‌ای ایران با مشکل مواجه شود.

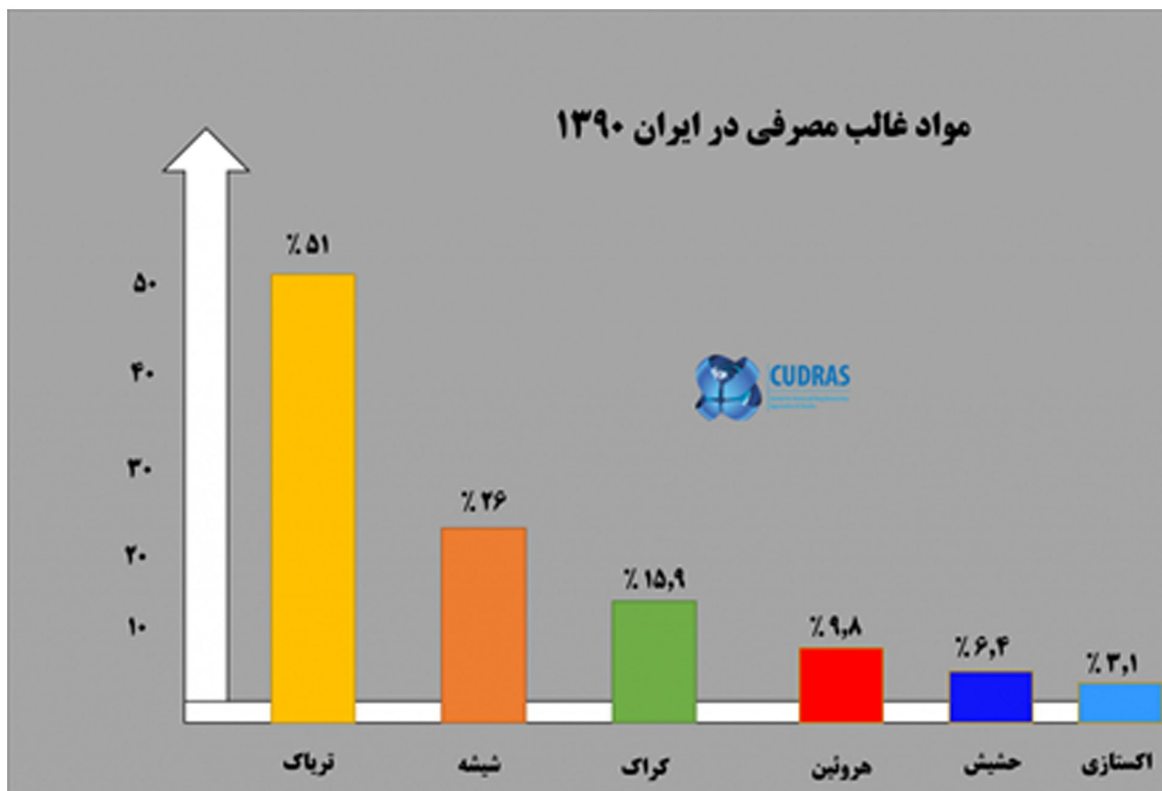
نتایج رخداد جدید

پژوهش‌های موسسه کادراس حاکی از آن است که همچنان تریاک پرمصرف‌ترین و رایج‌ترین ماده مخدر کشور است. پس از این ماده گل، شیشه و هروئین در جایگاه‌های دوم تا چهارم قرار دارند.

الگوی مصرف انواع مواد از مهم‌ترین متغیرها در زمینه سیاست‌گذاری مواد مخدر است. در واقع وقتی شیوع شناسی منقح و متقنی از مواد مختلف در هر کشور داشته باشیم می‌توانیم برای مقابله با اعتیاد در آن کشور سیاست‌گذاری مناسب‌تری انجام دهیم. در ایران به طور سنتی مخدر تریاک رایج‌ترین ماده مصرفی بوده است. این ماده برای سال‌های سال تنها ماده اعتیادآور مورد مصرف در ایران به حساب می‌آمده ولی در ۵۰ سال گذشته مواد جدیدی نیز به بازار مصرف در ایران افزوده شده رفته رفته از میزان مصرف تریاک کاسته شده است. با این وجود تریاک که طبق آخرین شیوع شناسی انجام شده در کشورمان در سال ۱۳۹۴ اندکی بیش از ۵۰ درصد مصرف کلی کشور را به خود اختصاص داده، همچنان در صدر جدول مصرف ایران قرار دارد. طبق این شیوع شناسی دومین ماده پر مصرف در کشورمان در حال حاضر گل است که نزدیک به ۱۲ درصد مصرف کنندگان را مشغول به خود کرده و ماده محرک شیشه نیز با ۹ درصد در جایگاه سوم قرار دارد. ۳۰ درصد باقی مانده میان سایر مواد دیگر نظیر کراک، هروئین، حشیش و اکستازی تقسیم می‌شود.

با این وجود اگر به شیوع شناسی سال ۱۳۹۰ (یعنی تنها چهار سال قبل از آخرین شیوع شناسی انجام شده در کشور) نگاهی کنیم، تحول قابل توجهی را در الگوی مصرف ایرانیان در خواهیم یافت. در سال ۱۳۹۰ محرک گل که در سال ۱۳۹۴ به جایگاه دوم رسیده، هنوز بین ۵ ماده مصرفی نخست نیز نبوده است. در این سال تریاک با ۵۵ درصد در صدر جدول قرار دارد، اما شیشه با ۲۶ درصد در جایگاه دوم قرار دارد و ۱۵,۹ درصد مصرف کنندگان نیز کراک مصرف می‌کرده‌اند. هروئین با ۹,۸ درصد، حشیش با ۶,۴ درصد و اکستازی با ۳,۱ درصد به ترتیب در رده‌های چهارم تا ششم قرار داشته‌اند.

بدین ترتیب طبق روندیابی که موسسه پژوهشی کادراس به انجام رسانده، باوجود مصرف قابل توجه تریاک و هروئین در ایران، روند مصرف به سوی مواد نظیر گل و شیشه است. در ادامه به بررسی وضعیت استان‌های کشور خواهیم پرداخت.

استان‌های سیستان و بلوچستان (۵۰.۷۵۸ کیلو)، کرمان (۱۱.۶۱۱ کیلو)، هرمزگان (۱۱.۴۷۰ کیلو)، یزد (۱۱.۴۷۰ کیلو) و اصفهان (۷.۸۳۹) به ترتیب در جایگاه‌های اول تا پنجم از منظر میزان کشفیات در فصل بهار قرار دارند. اما به طور کلی در فصل بهار امسال ۱۲۵.۷۶۷ کیلو انواع مواد توسط نهادهای فعال و ناظر کشف شده است. چنانچه میزان مواد کشف شده در این ۵ استان اول را جمع کنیم رقمی در حدود ۹۰ تن خواهیم داشت که بیش از ۷۰ درصد کشفیات فصل بهار امسال را شامل می‌شود.

همچنین کشفیات این فصل، یک هشتم در مقایسه با کل کشفیات سال گذشته (که روی هم رفته ۹۵۰ تن) به حساب می‌آید که برابر با ۱۳ درصد کل کشفیات سال گذشته است. با توجه به روند افزایشی سیلان تولید و قاچاق مواد انتظار می‌رود این میزان در فصل تابستان با افزایش چشمگیری همراه شود. احتمالاً باید منتظر کشف مقادیر قابل توجهی از حجم کشفیات سال گذشته در فصل تابستان باشیم (حدود ۳۰ درصد).

با توجه به رشد مصرف مواد صنعتی در کشور و نیز این واقعیت که با پیدا شدن ماده پیش‌ساز افدرین بنام (امان)، در افغانستان واردات این مواد نیز از مرزهای افغانستان و شرق کشور افزایش یافته است، بالتبع میزان کشفیات شیشه در کشور با افزایش همراه بوده است. در نتیجه تحولات مذکور قیمت شیشه در کشور با کاهشی قابل توجه همراه بوده و این امر منجر به سهولت فزاینده دسترسی به این ماده مخدر خطرناک در کشور شده است.

تحلیل وقایع (مقایسه و نتیجه گیری)

در سال‌های پیش از ۱۳۹۷ بیشترین تولید شیشه در ایران انجام می‌شد و مواد پیش ساز آن از اروپا به ایران قاچاق می‌شد و ورود آن به کشور اغلب از مرزهای اقلیم کردستان عراق بود، اما اکنون تولید شیشه در داخل کشور برای قاچاقچیان مقرون به صرفه نیست برای همین شمار لابراتوارهای داخلی کاهش داشته و این ماده از افغانستان وارد می‌شود.

تبلیغات و اخبار کذب نیز در افزایش مصرف شیشه به ویژه میان جوانان تأثیر بسزایی گذاشته است. برخی از تبلیغات آن به موارد ذیل اشاره می‌کند:

۱: شیشه اعتیادآور نیست.

۲: شیشه نسبت به تریاک و هروئین مضرات کمتری دارد.

۳: شیشه برای لاغری مناسب است.

۴: مصرف شیشه سهل و راحت است.

همچنین جولان برخی از فروشندگان این ماده در برخی پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی نیز منجر به تشدید این وضع و سهولت فزاینده دسترسی به آن شده است. برای مثال اگر در اینستاگرام یک جست‌وجوی ساده کنیم تعداد قابل توجهی از صفحات عرضه‌کننده را پیدا می‌کنیم که آزادانه به عرضه شیشه و سایر مواد مبادرت می‌کنند.

متأسفانه از ابتدای مقابله و مبارزه با مواد مخدر در کشور سیاست‌هایی که بین دستگاه‌های مقابله‌کننده رایج بوده، سیاست کشف محوری حاکم است و کمتر به مقوله پیشگیری و کاهش مصرف توجه شده است، سازمان‌های جهانی مرتبط با مقابله با مواد مخدر معتقدند، بایک دلار هزینه در حوزه پیشگیری، از ۷ دلار هزینه سلامت و اجتماعی صرفه جویی می‌شود.

آمارنامه

جدول جامع کشفیات صرفاً در فصل بهار ۹۹ براساس اخبار موجود در سایت های مختلف داخلی به تفکیک و ترتیب هر استان :

ردیف	استان	تریاک	هروئین	شیشه	مورفین	حشیش	پیش ساز
۱	اردبیل	۴۱۸/۲					
۲	اصفهان	۷۸۲۹/۵۴	۶۷۳/۹۶	۲۶۶/۳	۱۸/۲۶	۵۰۶/۳۵	۱۲۰۰
۳	البرز	۶۴۱/۹۳۵	۳۷۰		۱۱۷	۴۳	
۴	ایلام	۱۰	۲	۲			
۵	آذربایجان شرقی	۴۱۵/۵۵					
۶	آذربایجان غربی	۴۱۰/۲	۸۵۸				
۷	بوشهر	۱۲۴۲/۲				۴۴	
۸	تهران	۴۶۸۵/۳۷	۳۵۹/۷۴	۱۷۶/۹۷۴	۲۰۰۰/۴۳	۵۸۷/۲۴۸	۲۳/۸۵
۹	چهارمحال بختیاری	۵۷۶/۵	۲/۵			۵	
۱۰	خراسان جنوبی	۵۰۸۲/۸۷۷	۷۰/۵۳۵	۲۴۵/۹		۸۶۸/۲	
۱۱	خراسان رضوی	۳۳۶۲/۳۱	۷۱/۶۵	۴۲۶/۲۷		۱۲۶	
۱۲	خراسان شمالی	۵۲۹					
۱۳	خوزستان	۲۸۲۲/۸۱	۰/۶	۲۴/۵		۲۲۳/۳۵	
۱۴	زنجان	۳۱۷/۴۳				۲۵/۴۴	
۱۵	سمنان	۱۱۴۵/۰۳۸	۶۳			۳۱۵/۶	
۱۶	سیستان و بلوچستان	۵۰۷۵۸/۱۰۲	۸۳۰/۶۷	۱۱۶۴/۳۷	۴۵۰/۴	۲۸۰۱/۳۵	
۱۷	فارس	۴۲۴۱/۴۶	۴۶۰	۳۰۳		۱۰۹۵	۱۴۰
۱۸	قزوین	۵۸۱/۳۹			۳۷۰		
۱۹	قم	۱۹۱۷/۹			۶۶۲/۶۵	۷۷	
۲۰	کردستان	۲۳۳/۹		۴		۹۲/۵	
۲۱	کرمان	۱۱۶۱۰/۹	۱۷۹/۲	۵۵۴/۲		۲۱۳۶/۷	
۲۲	کرمانشاه	۸۳	۹۳				
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۱۲۰۴/۲				۲۹	
۲۴	گلستان	۱۶۰۶/۳				۹۲۹/۲	
۲۵	گیلان	۱۱۲					
۲۶	لرستان	۸۸۲/۸	۱			۱۵/۴۲۵	
۲۷	مازندران	۲۴۸/۹	۱				۱۰
۲۸	مرکزی	۲۹۹/۴۸	۱۴		۱۰/۳	۴۸	
۲۹	هرمزگان	۱۱۴۷۰/۱	۵۴/۶۹۶	۱۸۴		۱۳۳۰/۴۲۳	
۳۰	همدان	۳۷۸	۲۰	۱۳			
۳۱	یزد	۱۰۶۳۹/۶	۱۸۰	۷		۳۳۰/۹	
	جمع کل	۱۵۶۶۲/۹۹۵	۲۲۶۳/۷	۴۴۵/۲۷۴	۲۱۳۵/۷۹	۱۱۸۰/۵۹۸	۱۲۲۳/۸۵

جدول کشفیات تریاک

ردیف	استان	تریاک به کیلو
۱	سیستان و بلوچستان	۵۰۷۵۸
۲	کرمان	۱۱۶۱۱
۳	هرمزگان	۱۱۴۷۰
۴	یزد	۱۰۶۴۰
۵	اصفهان	۷۸۳۹/۵
۶	خراسان جنوبی	۵۰۸۲/۹
۷	تهران	۴۶۸۵/۴
۸	فارس	۴۲۴۱/۵
۹	خراسان رضوی	۳۲۶۲/۳
۱۰	خوزستان	۲۸۲۲/۸
۱۱	قم	۱۹۱۷/۹
۱۲	گلستان	۱۶۰۶/۳
۱۳	بوشهر	۱۲۴۲/۲
۱۴	کهگیلویه و بویراحمد	۱۲۰۴/۲
۱۵	سمنان	۱۱۴۵
۱۶	لرستان	۸۸۲/۸
۱۷	البرز	۶۴۱/۹۴
۱۸	قزوین	۵۸۱/۳۹
۱۹	چهارمحال بختیاری	۵۷۶/۵
۲۰	خراسان شمالی	۵۲۹
۲۱	اردبیل	۴۱۸/۲
۲۲	آذربایجان شرقی	۴۱۵/۵۵
۲۳	آذربایجان غربی	۴۱۰/۲
۲۴	همدان	۳۷۸
۲۵	زنجان	۳۱۷/۴۳
۲۶	مرکزی	۲۹۹/۴۸
۲۷	مازندران	۲۴۸/۹
۲۸	کردستان	۲۳۳/۹
۲۹	گیلان	۱۱۲
۳۰	کرمانشاه	۸۳
۳۱	ایلام	۱۰

جدول کشفیات هروئین

هروئین به کیلو	استان	ردیف
۸۵۸	آذربایجان غربی	۱
۸۳۰/۷	سیستان و بلوچستان	۲
۶۷۴	اصفهان	۳
۴۶۰	فارس	۴
۳۷۰	البرز	۵
۳۵۹/۷	تهران	۶
۱۸۰	یزد	۷
۱۷۹/۲	کرمان	۸
۹۳	کرمانشاه	۹
۷۱/۶۵	خراسان رضوی	۱۰
۷۰/۵۴	خراسان جنوبی	۱۱
۶۳	سمنان	۱۲
۵۴/۷	هرمزگان	۱۳
۲۰	همدان	۱۴
۱۴	مرکزی	۱۵
۲/۵	چهارمحال بختیاری	۱۶
۲	ایلام	۱۷
۱	لرستان	۱۸
۱	مازندران	۱۹
۰/۶	خوزستان	۲۰

جدول کشفیات شیشه

ردیف	استان	شیشه به کیلو
۱	سیستان و بلوچستان	۱۱۶۴
۲	کرمان	۵۵۴
۳	خراسان رضوی	۴۲۶
۴	فارس	۳۰۳
۵	اصفهان	۲۶۶
۶	خراسان جنوبی	۲۴۶
۷	هرمزگان	۱۸۴
۸	تهران	۱۷۷
۹	خوزستان	۲۴/۵
۱۰	همدان	۱۳
۱۱	یزد	۷
۱۲	کردستان	۴
۱۳	ایلام	۲

جدول کشفیات مورفین

ردیف	استان	مورفین به کیلو
۱	تهران	۲۰۰۰
۲	قم	۶۶۳
۳	سیستان و بلوچستان	۴۵۰
۴	قزوین	۲۷۰
۵	البرز	۱۱۷
۶	اصفهان	۱۸/۴
۷	مرکزی	۱۰/۳

جدول کشفیات حشیش

ردیف	استان	حشیش به کیلو
۱	سیستان و بلوچستان	۳۸۰۱
۲	یزد	۳۲۳۱
۳	کرمان	۲۱۳۷
۴	هرمزگان	۱۳۳۰
۵	فارس	۱۰۹۵
۶	گلستان	۹۲۹
۷	خراسان جنوبی	۸۶۸
۸	تهران	۵۸۷
۹	اصفهان	۵۰۶
۱۰	سمنان	۳۱۶
۱۱	خوزستان	۲۲۳
۱۲	خراسان رضوی	۱۲۶
۱۳	کردستان	۹۲/۵
۱۴	قم	۷۷
۱۵	مرکزی	۴۸
۱۶	بوشهر	۴۴
۱۷	البرز	۴۳
۱۸	کهگیلویه و بویراحمد	۲۹
۱۹	زنجان	۲۵/۴
۲۰	لرستان	۱۵/۴
۲۱	چهارمحال بختیاری	۵

پایان